

Retruque

**RETRUQUE AOS RELATORIOS
DE GUILLERMO DE LA
DEHESA E FELIPE SERRANO**

Santiago Lago Peñas

REDE e Universidade de Vigo

Os dous traballos que comento son complementarios. A achega de Felipe Serrano adopta un enfoque crítico con algunha das conclusións que se tiran de boa parte da literatura sobre as consecuencias da globalización. Ao seu ver, e sintetizando moito o seu moi suxestivo texto, o proceso de globalización é o principal indutor das crises financeiras habidas desde principios dos anos noventa do século pasado e, en particular, da que estamos a vivir en 2008. Asemade, os efectos da globalización sobre o crecemento económico a longo prazo nos países en desenvolvemento non están garantidos, ao depender de xeito substantivo do seu marco institucional. Finalmente, as institucións e a regulación son importantes para evitar as crises financeiras internacionais de complexidade crecente.

Desde a perspectiva galega, podería interpretarse que este enfoque ten unha utilidade limitada, na medida en que Galicia xa non é un país en vías de desenvolvemento e que o seu marco institucional é robusto e coincide basicamente co do resto de España e resulta moi semellante ao da Unión Europea; especialmente no que atinxe aos mercados financeiros e de bens e servizos. Non obstante, si é certo que España, e por inclusión Galicia, resulta un bo exemplo de que unha regulación financeira e unha supervisión máis estrita rematan sendo positivas para a estabilidade do sistema financeiro internacional, no sentido apuntado polo autor.

Guillermo de la Dehesa adopta un enfoque máis optimista da globalización¹, aínda que recoñece que poden existir tanto individuos como países perdedores no proceso; os primeiros, os traballadores menos cualificados dos países desenvolvidos e algúns profesionais máis cualificados de servizos que se poden prestar a distancia; os países, os que non sexan capaces de aumentar a súa produtividade. E para iso hai tres camiños posibles, un trinomio que comparto plenamen-

¹ Guillermo de la Dehesa é autor de varios libros de alta divulgación sobre o fenómeno da globalización, que son de lectura obrigada: *Globalización, desigualdad y pobreza*, Alianza Editorial, 2003; *Comprender la globalización*, Alianza Editorial, 2007; e *Comprender la inmigración*, Alianza Editorial, 2008.

te co autor: incrementar o grao de aglomeración da poboación e as empresas, investir en infraestruturas de transportes e telecomunicacións, e investir en innovación, formación, educación e I+D+i.

Trátase, xa que logo, de comprobar se, con estas premisas, Galicia está ou non a facer os seus deberes. Como non podía ser doutro xeito, no balance, que comparto plenamente, hai luces e sombras. Só quero engadir algunhas cuestións que o complementan.

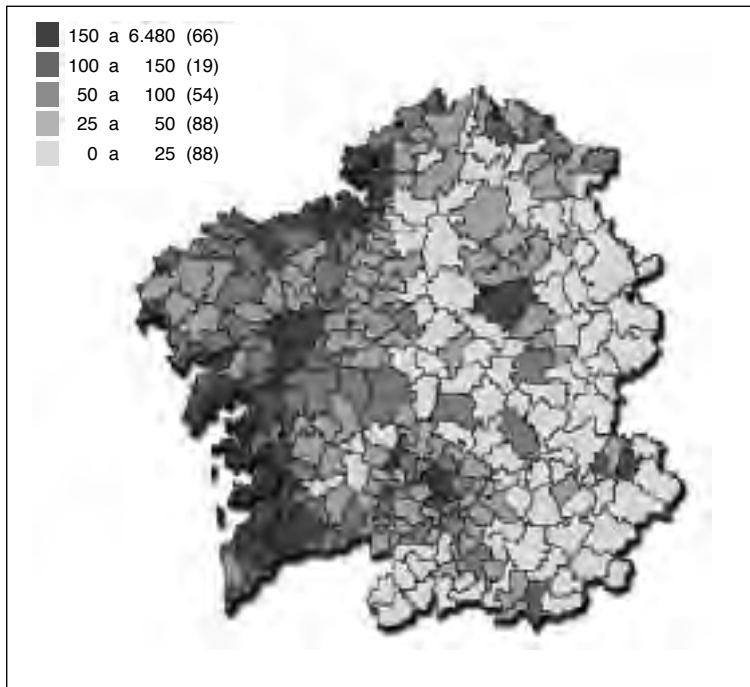
No tocante á aglomeración, cómpre dicir que a conexión ferroviaria co norte de Portugal pode ser unha excelente oportunidade para duplicar o noso tamaño económico e, xa que logo, as vantaxes que se tiran da aglomeración formada por un anel de cidades que poden orixinar unha verdadeira rexión urbana visible a escala europea. Así mesmo, cabe sinalar que as perdas de poboación que nos últimos anos se están a producir nos grandes concellos galegos serían debidas, sobre todo, aos procesos de periurbanización que acontecen en todas as áreas urbanas galegas (gráfico 1). As primeiras e segundas coroas urbanas medran a custa moitas veces do concello central, polo que a aglomeración se produce por riba dunhas fronteiras municipais fixadas no século XIX e que hai tempo xa que se viron desbordadas. De aí precisamente a importancia de definir os novos espazos metropolitanos e planificar as políticas autonómicas nesa escala. Falaríamos, en realidade, dun anel de áreas urbanas –metropolitanas– e non dun anel composto polos sete grandes concellos galegos.

Finalmente, os datos do esforzo financeiro público poden resultar algo enganosos, sobre todo no caso das comunidades autónomas españolas. A forte nivelación horizontal que incorpora o sistema de financiamento autonómico de réxime común fai que os recursos públicos dos territorios menos ricos, no tocante ao PIB, sexan moi superiores aos dos territorios máis desenvolvidos. Por exemplo, mentres o orzamento da Xunta de Galicia para 2008 equivale a case o 20% do PIB galego, o da Comunidade de Madrid non chega ao 10%. Xa que logo, dedicar o mesmo volume de recursos, en termos de PIB, supón de feito menores investimentos *per cápita*, unha menor porcentaxe do orzamento autonómico dedicado a I+D e, en definitiva, un menor esforzo. Probablemente, para as comparacións interrexionais teña máis sentido utilizar indicadores de gasto público en I+D expresado en termos *per cápita*, posto que o noso PIB *per cápita* está situado lixeiramente por riba do 80% da media española, para que Gali-

cia converxa en gasto público por habitante coa media estatal o cociente gasto/PIB de Galicia debería superar a media estatal en máis dun 20%². Loxicamente, este razoamento pode extrapolarse a outras áreas de gasto autonómico vitais para o desenvolvemento económico de Galicia, desde o financiamento universitario á formación continua.

GRÁFICO 1

Densidade da poboación municipal en 2006

Fonte: Instituto Galego de Estatística: *Panorama demográfico de Galicia. Ano 2006*, Santiago de Compostela, 2008.

² Ao respecto das eivas do sistema de innovación galego téñome referido de vagar en S. Lago Peñas, “Capital Tecnolóxico y Sistema de Innovación de la euro-región Galicia-Norte de Portugal”, *Papeles de Economía Española. Economía de las Comunidades Autónomas*, vol. 22, 2007, p. 65-73.